

Zrozumieć Internet

Dla wielu dorosłych Polaków Internet jest czymś nowym i nieznanym. Znacznie ponad połowa z nich deklaruje wręcz niechęć do Sieci. Tymczasem coraz większa liczba dzieci zaczyna korzystać z niego coraz wcześniej i robi to coraz dłużej - Internet stał się nieodłącznym elementem zabawy, nauki i pracy. Dlatego ważne jest, abyśmy znali podstawowe możliwości jakie oferuje Sieć, rozumieli co dzieci mają na myśli kiedy rozmawiają o czatach, spamie itp.. W stosunku do najmłodszych zaś wiedza ta przyda się do wytłumaczenia im tych zagadnień, a także wyczulenia na możliwe zagrożenia.

• czaty i komunikatory

Czaty i komunikatory są użytecznymi narzędziami do porozumiewania się z innymi ludźmi przez Internet. Ich popularność wciąż rośnie i każde dziecko zetknie się z nimi wcześniej lub później, dlatego warto wiedzieć więcej o tych usługach.

Czat – to serwis, w którym można porozumiewać się „na żywo” z innymi jego użytkownikami poprzez pisanie wiadomości. Czaty funkcjonują na dużych portalach, a także na wielu stronach tematycznych. Na czacie można prowadzić rozmowę na forum publicznym/ogólnym (wszyscy obecni w danym pokoju mogą przeczytać to co piszemy) oraz prywatną (rozmowa tylko między dwiema osobami). Coraz więcej czatów oferuje możliwość przekazu obrazu za pomocą kamer wideo.

Komunikator internetowy – to samodzielny program zasadą działania podobny do czatu, różniący się od niego tym, że służy głównie do prowadzenia rozmów prywatnych między dwiema osobami. Treści rozmów nie są w żaden sposób kontrolowane.

Zagrożenia, z jakimi można się zetknąć na czacie/komunikatorze:

- anonimowość w Internecie ma czasem swoje plusy, ale należy pamiętać, że nigdy do końca nie wiadomo, kim naprawdę jest nasz rozmówca;
- rozmawiając z drugą osobą nie widząc jej przy tym i nie pokazując siebie bardzo łatwo kłamać i oszukiwać; rozmówcy często podają inny wiek, niż mają w rzeczywistości, a nawet podszywają się pod innych;
- starsi potrafią manipulować dziećmi: znają ulubione tematy dziecięcych rozmów, co pozwala im się zbliżyć do dzieci i pozyskać zaufanie;
- niektórzy dorośli starają się rozwinąć znajomość z dzieckiem do celów seksualnych;
- rozmowy na czacie/komunikatorze mogą ewoluować do rozmów za pośrednictwem innych metod porozumiewania się, takich jak e-maile, telefony, a także do spotkań;
- użytkownicy komunikatorów są narażeni na szkodliwe oprogramowanie i spam;

Bezpieczne korzystanie z czatów i komunikatorów:

- posługiwania się nickiem (pseudonimem), najlepiej takim, który nie zdradza wieku (niewskazane jest dodawanie do nicku roku urodzenia lub wieku np. ania1998, jas10 – może to przyciągać uwagę pedofilów);
- odmawiania podawania internetowym znajomym swoich danych osobowych - nazwiska, adresu, numeru telefonu, wieku, a także wysyłania swoich zdjęć;
- odmawiania prośbom o podanie danych lub przesłanie zdjęć znajomych;
- przy logowaniu/rejestracji nie podawać więcej informacji o sobie, niż jest to konieczne – podawanie pełnych i szczegółowych danych osobowych przy rejestracji na komunikatorze nie jest i nie powinno być wymagane!
- nie odpowiadać na wulgaryzmy i prowokujące zaczepki, blokować niechcianych rozmówców, a niepokojące treści zgłaszać dorosłym;
- zwracać uwagę, czy czat jest moderowany, lub czy zawiera bota;

- jeśli dziecko chce się spotkać z osobą poznaną przez Internet, powinno Cię o tym poinformować, a na spotkanie udać się tylko w towarzystwie rodzica bądź innej zaufanej osoby dorosłej;

- **grooming, czyli uwodzenie dzieci w Internecie**

Grooming to szczególna kategoria relacji tworzona w Internecie między osobami dorosłymi a dziećmi w celu ich uwiedzenia i wykorzystania seksualnego. Seksuolodzy określają takie zachowania dorosłych jako typowe dla osób o skłonnościach pedofilijnych. Zdaniem terapeutów, dla dzieci konsekwencjami groomingu są typowe objawy urazu psychicznego powstałe na skutek wykorzystywania seksualnego.

Czynniki ryzyka

Dzieci zachowują się w Internecie tak, jak w świecie realnym - są ufne, nie przewidują konsekwencji, są sugestywne.

Bardziej narażone na stanie się ofiarami nadużyć w Internecie są dzieci, które:

- nie mają zaspokojonych emocjonalnych potrzeb – nie mają silnych i właściwych relacji zarówno z dorosłymi jak i z rówieśnikami;
- są ciche – zdolne do trzymania w tajemnicy tego, co im się przydarzyło;
- potrzebujące uwagi – dlatego łatwo uwieść je poświęcając im uwagę;
- młodsze – nie rozumieją, co się dzieje, nie dziwią się, ufają;
- odrzucone przez inne dzieci - dlatego potrzebujące przyjaźni;
- mające niskie poczucie własnej wartości – bardziej podatne na skuteczne oddziaływanie pedofila;
- ufne – nie zauważają niebezpieczeństwa;
- uległe – podatne na manipulacje;
- wychowujące się w rodzinie rozbitej – potrzebują uwagi;

Co zrobić, aby dziecko nie padło ofiarą groomingu?

- porozmawiaj z dzieckiem o tym, jakie kontakty wolno mu nawiązywać za pomocą Internetu, określ, które są niebezpieczne;
- zapewnij, że warto żebyś Ty lub inne dorosłe osoby wiedziały o każdej osobie, z którą nawiązuje ono kontakt przez Internet;
- powiedz, że cokolwiek zdarzy się niebezpiecznego w Internecie najważniejsze jest, aby dziecko Ci o tym opowiedziało;

- **szkodliwe treści**

Obawy rodziców, których dzieci korzystają z Internetu, związane są przede wszystkim z możliwością kontaktu z pornografią. Jednak w Internecie znajduje się też wiele innych treści, które mogą być dla dzieci szkodliwe, a z którymi można zetknąć się zupełnie przypadkowo.

Jakie treści mogą być dla dzieci szkodliwe?

- zawierające przemoc, pornografię, wulgaryzmy;
- propagujące rasizm i ksenofobie;
- nawołujące do popełnienia przestępstwa;
- promujące faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa;
- zachęcające do prostytucji, używania narkotyków czy hazardu;
- zawierające elementy psychomanipulacji (np. namawiające do przystąpienia do sekty);

Jak chronić dzieci przed szkodliwymi treściami?

- zwracaj uwagę na to, czym Twoje dziecko zajmuje się w Internecie.
- ustalcie zasady - wytłumacz dziecku, dlaczego nie chcesz, by odwiedzało określone strony, np. zawierające przemoc czy pornografię.

- przygotuj młodsze dzieci na to, że mogą trafić w Internecie na „brzydkie” lub „dziwne” strony i naucz, co mają wtedy robić, tj. nie oglądać i natychmiast powiedzieć dorosłemu.
- program filtrujący może być pomocnym narzędziem, zwłaszcza w przypadku młodszego dziecka, starsze – wiedzione ciekawością – najprawdopodobniej odinstaluje go lub ominie bez problemu. Filtr nigdy nie zastąpi czujnego rodzicielskiego oka i szczerzej rozmowy.
- optymalna sytuacja to taka, w której dziecko rozumie, jakie treści są dla niego szkodliwe i samo nie chce mieć z nimi kontaktu. Strategia ochrony dziecka przed szkodliwymi treściami powinna być dostosowana do jego wieku, dojrzałości i osobowości – uniwersalnych rozwiązań nie ma. Ważne, byś to Ty, a nie Internet, był(a) dla dziecka najważniejszym przewodnikiem po świecie. Jeśli dziecko może porozmawiać z Tobą o swoich problemach, o seksie, przemocy i różnych trudnych sprawach, nie będzie wstydziło się powiedzieć o szkodliwych treściach, na które natknęło się w Internecie.

• wartość i wiarygodność źródeł internetowych

W XXI wieku zasoby źródeł internetowych stały się nieodzownym oraz alternatywnym wobec publikacji drukowanych źródłem informacji. Umieścić je w Internecie może każdy w łatwy i szybki sposób. Praktycznie natychmiast mogą się z nimi zapoznać wszyscy użytkownicy Sieci. Coraz więcej osób wiarygodność informacji znalezionej w Internecie ocenia wyżej niż tej pochodzącej z prasy, radia czy telewizji. Zważywszy na ogromną ilość oraz różną jakość materiałów dostępnych w Sieci, łatwo o pomyłkę, stąd bardzo ważną umiejętnością stała się ocena wartości i wiarygodności internetowych źródeł.

Na co zwracać uwagę?

- **kompetencja autora** - jednym z podstawowych elementów oceny wiarygodności informacji jest określenie kompetencji je autora w danej dziedzinie. Czy twórca strony jest łatwo identyfikowalny.
- **rzetelność w ujęciu tematu i sposobie jego prezentacji** - kolejnym czynnikiem istotnym dla oceny wartości tekstu jest analiza rzetelności w ujęciu tematu. Istotna jest tu ścisłość w podawaniu faktów.
- **obiektywizm** - podstawę oceny obiektywizmu źródła stanowi jednoznaczność w rozgraniczaniu faktów od subiektywnych opinii oraz analiza stylu i zwrotów językowych.
- **aktualność informacji** - istota aktualności informacji zależy przede wszystkim od dziedziny. W przypadku działów wiedzy podlegającym dynamicznemu rozwojowi (np. nowoczesne technologie) lub zmianom (np. wiadomości, dane statystyczne) szybko się ona dewaluje. Niektóre źródła są natomiast ponadczasowe. Należy upewnić czy dana strona zawiera wystarczająco aktualne informacje dla naszych potrzeb.
- **jakość tekstu** - do tego kryterium możemy zaliczyć poprawność gramatyczną i stylistyczną tekstu oraz bogactwo języka. Ponadto, jeżeli strona zawiera bibliografię, może ona stanowić źródło dodatkowych informacji o temacie, dając także możliwość porównania zawartości publikacji z innymi pracami. Warto sprawdzić, czy są podane pełne przypisy bibliograficzne, pozwalające wyszukać źródło, na które strona się powołuje.

• uzależnienie od Internetu i komputera

Oprócz wielu zalet, jakie niesie ze sobą używanie Internetu, istnieje też jego ogromna wada – ryzyko uzależnienia się. Szczególnie problem ten dotyczy dzieci, gdyż z racji swojej niedojrzałości uzależniają się dużo szybciej niż dorośli. Różnorodność aktywności, których podejmowanie w Internecie jest atrakcyjne, sprawia, że młodzi ludzie poświęcają mu coraz więcej czasu. Spędzanie w ten sposób wielu godzin dziennie zaburza ich rozwój, zwłaszcza w aspekcie kontaktów społecznych i może prowadzić do uzależnienia od Internetu.

Jak przeciwdziałać internetowym zagrożeniom?

Jeżeli kiedykolwiek pytałeś siebie „Czy moje dziecko jest bezpieczne w Internecie?”, to musisz wiedzieć, że nie jesteś sam. Wielu rodziców podobnie jak Ty martwi się czy ich pociecha jest bezpieczna podczas korzystania z Sieci. **Jak skutecznie chronić dziecko przed szkodliwymi treściami i bez obaw pozwolić mu na poznawanie Internetu.** To całkiem słuszne pytanie. Internet bowiem oprócz tego, że jest powszechnym narzędziem wymiany informacji, ma jednocześnie swoje ciemne strony. Przede wszystkim staraj się szczerze porozmawiać ze swoim dzieckiem i uświadomić je o grożących mu niebezpieczeństwach. Czasami jednak rozmowa nie wystarczy, a wtedy warto skorzystać z programu do kontroli rodzicielskiej. Programy do kontroli rodzicielskiej, filtrujące szkodliwe treści, skutecznie wspomagają rodziców w zapewnieniu bezpieczeństwa dzieciom.

Netografia;

www.dzieckowsieci.pl

www.opiekun.pl